

12 vormen van weerstand volgens Kagan en Schlosberg

© Kagan en Schlosberg 1989

Uitgangspunten

Conflicten binnen het gezin worden tegenover derden uitgespeeld

Hoe sterker de weerstand, hoe groter de angst en pijn

1. Ontkennen “Er is geen probleem”

Impuls hulpverlener: strijd aangaan/ overtuigen van het tegendeel/ boosheid/ irritatie

Angst: verlies van waardigheid/ schuld krijgen

Wens: eigenwaarde/ respect

Functie: moeilijke vragen vermijden/ niet hoeven veranderen/ waardigheid bewaren

Strategie: respect tonen/ erkenning geven/ one-down positie

2. Beschuldigen “” Het komt door...”

Impuls hulpverlener: irritatie/ scheidsrechteren/ partij kiezen/ ontcrachten

Angst: faalangst/ herhaling van trauma's/schuld krijgen

Wens: dat het goed gaat/ erkenning/ eigenaandeel blijft buiten beeld/ pijn vermijden

Functie: zelf buiten schot blijven/ schuldgevoel ontlopen/ angst voor herhaling van trauma's afleiden naar een duidelijke aanwijsbare oorzaak die kan worden bevochten.

Strategie: veelzijdige partijdigheid/ zonder oordeel blijven/ circulair navragen/ erkenning geven/ naar goede bedoelingen vragen/ one-down positie

3. Labelen “Hij is gestoord..”

Impuls hulpverlener: irritatie/ machteloosheid/ afkappen/ strijd aangaan/ afzwakken/ ontcrachten

Angst: faalangst/ schuld krijgen/ controle verlies

Wens: controle houden/ erkenning als goede ouder

Functie: schuld en oorzaak buiten jezelf houden/ uithuisplaatsing rechtvaardigen/ niet verantwoordelijk zijn/ machteloos toezien

Strategie: serieus nemen/ meegaan in de wens van nader onderzoek

4. Zwak zijn “Druk nou niet zo door”

Impuls hulpverlener: in actie komen/ zorg en bescherming/ voorzichtig zijn/ angst/ irritatie

Angst: ten onder gaan/ controle verlies/ faalangst/ verantwoordelijk gesteld worden

Wens: sterk zijn/ erbovenop komen/ rust

Functie: conflicten vermijden/ niet verantwoordelijk zijn/ niet aan problemen werken (slachtofferrol)

Strategie: erkenning geven/ positief labelen/ one-down positie/ ‘lange adem’/ benoemen eigen gevoelens

5. De gedreven ouder “Als ik niks doe, gebeurt er niks..”

Impuls hulpverlener: irritatie/ machteloosheid
Angst: controle verlies/ falen/ te kort schieten
Wens: perfecte ouder zijn
Functie: waardevol gevonden worden/ erkenning en liefde krijgen/ niet stil staan/ vermijden van pijn / zich vrij pleiten van schuld
Strategie: erkenning geven/ voorzichtig zijn: iemand erbij die geleidelijk taken overneemt

6. Inductie **“Wij mogen jou wel, dus doe niet...”**

Impuls hulpverlener: gestreeld voelen/ angst gezin kwijt raken/ ongemakkelijk voelen/ irritatie/ verwarring/ twijfel en onzekerheid/ afstand nemen/ gezin opgeven
Angst: eenzaamheid/ afkeuring van buiten/ verandering
Wens: systeemgrenzen intact houden
Functie: niet veranderen
Strategie: afstand houden/ doelen aan de orde stellen/ inlassen van evaluaties met de aanmelder van het gezin/ uitspraken van de buitenwereld laten doorklinken in het gezin/ je team gebruiken voor eigen intervisie

7. Vermijden **“Hij moest even ergens heen..”**

Impuls hulpverlener: partij kiezen/ overtuigen/ woede/ gevoelens van afwijzing/ walging/ het vermijden overnemen
Angst: pijn/ gekwetst te worden/ vernietigen/ tekort schieten/ schuld krijgen
Wens: waardigheid bewaren/ perfectie
Functie: confrontatie ontlopen/ pijn voorkomen
Strategie: tempo vertragen/ voorzichtig zijn/ veelzijdige partijdigheid/ one-down positie/ m.n. bij pubers de functie achterhalen/ wat wil hij voorkomen m.b.t. zijn ouders

8. Afkraken **“Het is niet gelukt, jij weet er ook niks van”**

Impuls hulpverlener: strijd/ krenking/ boosheid/ onzekerheid/ bewijzen het goed te doen
Angst: afhankelijkheid/ hulpeloosheid/ controle verlies/ afgekraakt worden
Wens: zelfstandigheid
Functie: eigenwaarde opkrikken/ macht behouden/ invloed hulpverlener tegen gaan
Strategie: erkenning/ one-down positie/ veelzijdig partijdigheid/ ik – boodschappen

9. Hulpeloos zijn **“Het heeft toch geen zin om...”**

Impuls hulpverlener: redden/ invullen/ oplossingen aandragen/ hulpeloos voelen
Angst: falen/ uitzichtloosheid/ controle verlies/ verantwoording nemen
Wens: hoop/ resultaten zien/ slagen
Functie: niet hoeven veranderen/ verantwoordelijkheid afschuiven
Strategie: erkenning geven/ one-down positie/ vragen naar draaglast, draagkracht/ aansluiten bij de wens/ aansluiten bij gevoelens (“wat zou nog het minst slechte zijn?”) / aansluiten bij verantwoordelijkheidsgevoelens m.b.t. de kinderen

10. De leefomgeving

Rotzooi, stank, lawaai, ongedierte

Impuls hulpverlener: afkeer/ walging/ drang tot actie/ angst voor infectie/ woede (“wat doen de kinderen aan”)

Angst: nabijheid/ afkeuring/ faalangst/ ik ben het niet waard/ benadeeld worden

Wens: systeemgrenzen intact houden/ de moeite waard gevonden worden

Functie: anderen buiten sluiten

Strategie: eis van de voogd als stuwkracht gebruiken/ veiligheid van de kinderen bespreken/ tempo vertragen/ one-down positie/ vragen erover stellen/ ik- boodschappen geven

11. Van crisis naar crisis

“We zitten nu echt vreselijk in de nesten”

Impuls hulpverlener: actie ondernemen/ brandjes blussen/ passief, moedeloos worden/ frustratie

Angst: intimiteit/ dilemma afstand – nabijheid/ hulpeloosheid/ paniek

Wens: gezien en gehoord willen worden

Functie: geen tijd en gelegenheid om over achterliggende gevoelens te spreken

Strategie: concrete, materiële hulp bieden/ eigen gevoelens verwoorden/ one-down positie/ hardop signaleren van patronen zonder verandering te eisen

12. Weerstand bij de hulpverlener

“ik moet... ik kan niet... ik mag niet...”

Angst: controle verlies, geen erkenning, herbeleving eigen trauma

Wens: erkenning, vooruitgang willen boeken

Algemene strategieën

- Tempo vertragen
- Aansluiten bij
- Afstemmen op angstniveau
- Gezinsleden controle geven
- Respect en erkenning geven
- Ouders gevoel geven er te mogen zijn
- One-down positie
- Meerzijdige partijdigheid
- Aanwezig blijven
- Jezelf laten zien
- Humor en warmte
- Gevoelens verwoorden
- Positief herformuleren (= wenskant)
- Circulair navragen

- **De 'one-down positie':** De hulpverlener brengt de pogingen van gezinsleden om voor de hulpverlener of voor elkaar te vluchten of tegen de hulpverlener of elkaar te vechten, onder woorden. Hij benoemt wat hij ziet. De hulpverlener verwoordt weerstand, maar veroordeelt dit nooit. Doet hij dit wel, dan neemt hij een one-up positie in, waarin hij boven de andere gaat staan en met gezinsleden een strijd aangaat. Wanneer de hulpverlener het nalaat om weerstand te verwoorden gaat hij erin mee en is ontstaat een two-down positie: de gezinsleden voelen zich gecontroleerd en de hulpverlener neemt in deze situatie niet het voortouw. Daarna biedt hij de jongere en ouders keuzemogelijkheden aan door hen te informeren over de mogelijkheden van samenwerking, en wacht hij op een reactie.
- **Meerzijdige partijdigheid:** De hulpverlener let actief op de belangen, wensen en mogelijkheden van alle gezinsleden, andere betrokkenen, en ook van zichzelf als persoon en als vertegenwoordiger van Justitie. Vanuit die positie is hij actief door de belangen van de één nadrukkelijk te benoemen en te verdedigen, wanneer de belangen van de ander teveel de boventoon voeren.
- **'Reparenting':** De hulpverlener komt tegemoet aan de wensen van gezinsleden voor nieuwe hoop, perspectief, troost, en aanmoediging. Hij laat zien dat hij gelooft in het gezin en neemt bij twijfels en ambivalenties het voortouw, hakt knopen door en gaat een directief